

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของบิดา

สื่อมวลชนทำหน้าที่ส่งสารต่าง ๆ ผ่านสื่อไปยังมวลชนผู้รับสาร สื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งสารมีหลายประเภท ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์และภาพยนตร์ สื่อมวลชนดังกล่าวมีบทบาทและลักษณะในการส่งสารแตกต่างกัน เช่น วิทยุ ส่งสารไปยังผู้รับโดยการกระจายเสียง และเป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายมาก เพราะสามารถส่งสารได้รวดเร็วและไกลที่สุด อีกทั้งสามารถเข้าถึงประชาชนทุกระดับชั้นทุกประเภท แม้แต่ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก และผู้รับยังเสียค่าใช้จ่ายน้อยอีกด้วย ส่วนโทรทัศน์มีลักษณะคล้ายภาพยนตร์ตรงที่ใช้ภาพและการเคลื่อนไหว และคล้ายวิทยุตรงที่การทำให้เสียง ซึ่งปัจจุบันเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมาก และนับวันจะมีอิทธิพลต่อผู้รับมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ส่งสารไปยังผู้รับเป็นลายลักษณ์อักษร สิ่งพิมพ์แตกต่างจากวิทยุและโทรทัศน์ตรงที่ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือทันทีที่ได้รับ แต่จะอ่านเมื่อใดก็ได้ และสามารถอ่านซ้ำได้หลายครั้ง แต่มีข้อจำกัดในเรื่องทักษะการอ่าน

ในปัจจุบัน สื่อมวลชนมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของความเจริญทางเทคโนโลยี และความก้าวหน้าทางการสื่อสาร ช่วยให้สื่อมวลชนสามารถแพร่กระจายเข้าถึงประชาชนทุกระดับชั้น ทุกองค์กรได้อย่างรวดเร็ว คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างเห็นได้ชัด จนเกือบจะกล่าวได้ว่าไม่มีมนุษย์กลุ่มใดที่ไม่เคยสัมผัสข่าวสารจากสื่อมวลชน คนส่วนใหญ่มีโอกาสดังกล่าวจะได้รับข่าวสาร และความบันเทิงจากวิทยุกระจายเสียง จากหนังสือพิมพ์ จากโทรทัศน์และจากการชมภาพยนตร์อยู่เป็นนิจ จนปรากฏผลงาน

การศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลายท่านว่า สื่อมวลชนมีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการรับรู้ และการสร้างทัศนคติต่อผู้รับสารเป็นอย่างมาก¹

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ปัจจุบันสื่อมวลชนในกรุงเทพมหานครนั้น มีความก้าวหน้า และขยายตัวอย่างรวดเร็วมากในทุก ๆ ด้าน เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้ การส่งสื่อและการรับสื่อ เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว สื่อมวลชนเกือบทุกชนิดส่งถึงมือผู้รับในทุกลำดับของกรุงเทพมหานคร ได้ในเวลาที่ไม่แตกต่างกันมากนักหรือพร้อมกัน ทั้งทั้งกรุงเทพมหานครจนอาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชน เป็นสิ่งที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร²

ในด้านประเภท และรูปแบบของสื่อมวลชนแต่ละชนิดนั้นก็มียุทธศาสตร์มากมายหลายประเภท เปิดโอกาสให้ผู้รับสื่อ เลือกเปิดรับได้ตามความพอใจ ซึ่งทำให้สื่อมวลชนในกรุงเทพมหานคร กลายเป็นธุรกิจที่ต้องมีการแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น สื่อมวลชนซึ่งเจริญรุดหน้าทั้งทางด้าน เครื่องมือเครื่องใช้ และการสื่อสารที่ทันสมัยรวดเร็ว รวมทั้งจำนวนของสื่อที่มีอยู่อย่างแพร่หลาย ได้กลายเป็นสถาบันในสังคมที่สำคัญอีกสถาบันหนึ่ง³

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 52,969,101 คน⁴ ในจำนวนนี้เป็นเด็ก และเยาวชนประมาณร้อยละ 59 ซึ่งจะเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-25 ปี จำนวน 11.30 ล้านคน⁵

¹ มาลี บุตุศิริพันธ์. รายงานการวิจัย ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อมวลชนกับการพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525) หน้า 1.

² เทียนฉาย กิระนันท์. รายงานการวิจัยโครงสร้างสภาวะทางเศรษฐกิจสังคมและประชากรกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525) หน้า 130.

³ สุกัญญา ศิระวานิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์. อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2526) หน้า 2.

⁴ ประชากรและการพัฒนา. สถิติประชากรไทย (ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 มกราคม 2530), หน้า 6.

⁵ คณะกรรมการการคาดประมาณจำนวนประชากร. การคาดประมาณจำนวนประชากร พ.ศ. 2513 - 2548. กรุงเทพฯ : 2524, หน้า 12.

จึงนับว่าประเทศไทยมีเยาวชนเป็นประชากรกลุ่มสำคัญและมีจำนวนมาก ซึ่งรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของประชากรกลุ่มนี้ โดยปรากฏเป็นนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 มีใจความว่า

1. บลุกฝังให้เยาวชนตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของประเทศยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมีความสำนึกภาคภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมกัน ตลอดจนรักษาส่งเสริมวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

2. เร่งเร้าความปรารถนาอันบริสุทธิ์ใจของเยาวชน ในอันที่จะมีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาสังคมให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และลดความขัดแย้งในกลุ่มเยาวชน เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสมานฉันท์เคารพในความคิดเห็นกับไม่ว่า เมตตาในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น แก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญาอย่างสันติ โดยยึดหลักทางสายกลางและประสานประโยชน์

3. ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยทั้งร่างกาย จิตใจและปัญญา เพื่อให้พร้อมที่จะพัฒนาความสามารถ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชน ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

4. บลุกฝังให้เยาวชนมีบุคลิกภาพดี มีจิตใจเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รับเหตุผล ยึดมั่นระเบียบและสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬา อดทน เสียสละ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักการทำงานร่วมกัน ชัยให้มั่นเพียร ประหยัด สำนึกานสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมมีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

5. ส่งเสริมการดำรงชีวิตประจำวันของเยาวชน ให้อยู่ในศีลธรรมจริยธรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีความสุจริตยุติธรรม ประพฤติตนตามสมควรแก่วัย เพื่อเป็นรากฐานแห่งความร่วมมือเป็นสุขในสังคม

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว, (กรุงเทพฯ : ศิริมิตรการพิมพ์, 2525) หน้า 61 - 62.

6. กระตุ้นให้เยาวชน เป็นผู้เฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ ส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน รู้จักการใช้และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักการจัดระบบเศรษฐกิจของตนเอง และประกอบสัมมาชีพตามสภาพสังคมท้องถิ่น

7. สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักคุ้มครองป้องกันตนเองจากอบายมุข และสิ่งแวดลอมที่ไม่เหมาะสมต่อชีวิตและเป็นภัยต่อสังคม พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาในสังคม ตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดลอมและสถานพักผ่อนหย่อนใจอันเหมาะสม เป็นการลดปัญหาความตึงเครียดทางจิตใจ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาเยาวชนด้านต่าง ๆ

8. ให้การส่งเสริมและบำรุงรักษาและคุ้มครองแก่เยาวชนที่ทุพพลภาพหรือเสมือนไร้ความสามารถ พิจารณ์ กำพร้า อนาคตา ไร้ที่พึ่งและติดยาเสพติด ให้สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้ และเป็นพลเมืองดี ให้การอบรมส่งเสริมและ เกื้อกูลในสิ่งที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต แก่เยาวชนที่ขาดแคลน คุ้มครองการใช้แรงงานเด็กและ เยาวชนสตรีให้บัง เกิดผลอย่างจริงจัง

9. ส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่าง เยาวชนในประเทศกับต่างประเทศ ตามนโยบายแห่งรัฐ เพื่อความมั่นคงและก้าวหน้าแห่งภูมิภาค ตลอดจนสร้างสันติสุขของโลก

เยาวชนจึง เป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญที่ทุกฝ่ายควรรักษาความสนใจและเอาใจใส่ เพราะเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคล ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป คุณภาพของประชากรกลุ่มนี้จึงนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ในอันที่จะพัฒนาประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนานั้นจะต้องเริ่มกระทำตั้งแต่วัยเด็กและ เยาวชน

เยาวชนของชาติจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสมรรถภาพ มีจริยธรรมหรือจะเป็นบุคคลที่คอยถ่วงสังคมนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างในสังคม เช่น การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การฝึกฝน

1 คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาฯ ก้ำลังคน

(2525 - 2529). กรุงเทพมหานคร.

จากโรงเรียน อิทธิพลจากเพื่อน ศาสนาและวัฒนธรรม และที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือ อิทธิพลของสื่อมวลชนในประเทศที่กำลังพัฒนา อย่างเช่นประเทศไทยนี้ สื่อมวลชนถือว่ามามีบทบาทสำคัญสามารถกระจายข่าวสารได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ไปสู่ประชาชน จำนวนมากทุกเพศทุกวัย เด็กและเยาวชนเป็นวัยสำคัญที่กำลังพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและศีลธรรม สื่อมวลชนมีอิทธิพลชักจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ทศนคติและค่านิยมซึ่งสื่อมวลชนสามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือค่านิยม รวมทั้งหันเหหรือชักจูงแนวความคิดให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้สื่อสารได้ ด้านอารมณ์สื่อมวลชน ก็สามารถเร่งเร้าให้เกิดความรู้สึก รัก ชอบเกลียดชังต่อต้านในสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ยากนัก ด้านศีลธรรม สื่อมวลชนก็สามารถสอดแทรกหรือเสริมสร้างคุณธรรมในมวลชนได้เป็นอย่างดี และ การใช้เวลาว่างของเยาวชน ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่นักช้กับการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์และวิดีโอ ดังนั้นโอกาสที่เยาวชนจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของสื่อมวลชนจึงมีมาก¹

ในจำนวนเยาวชนของประเทศไทย ที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปีนั้น ส่วนหนึ่งจะเป็นเยาวชนที่เป็น นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งศึกษาอยู่ในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่ทั่วประเทศ ทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน ในปัจจุบัน จำนวนนิสิต นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยทั่วทั้งประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 724,838 คน (ตัวเลขจากทบวงมหาวิทยาลัย เดือนกรกฎาคม 2530)

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย เป็นเยาวชนกลุ่มหนึ่งามวลชนของสังคมไทย ที่มีบทบาทและความหมายเป็นพิเศษ เพราะ เป็นกลุ่มชนที่สังคมยกย่องว่า เป็นผู้มีความรู้มีความคิดดี และหวังว่านิสิตนักศึกษาจะเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต²

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ปรีดา กลั่นแก้ว, การวิเคราะห์เนื้อหาจริยธรรมในหนังสือพิมพ์รายวัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530), หน้า 4.

²นพพร บริบูรณ์, การศึกษาความสนใจของนิสิตมหาวิทยาลัยในพระนครต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509), หน้า 1.

นอกจากนั้นแล้ว นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัย ยังอยู่ในวัยที่สนใจกับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เปลี่ยนไปอยู่เสมอ และมีความพอใจที่จะรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ

ในจำนวนนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยทั่วประเทศนั้น จะเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครจำนวน 489,697 คน (ตัวเลขจากทบวงมหาวิทยาลัย เดือนกรกฎาคม 2530) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนนิสิตนักศึกษากลุ่มใหญ่และกลุ่มสำคัญของประเทศ และถ้านำมาเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 5,468,915 คน (ตัวเลขจากกองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เดือนมกราคม 2530) จะเห็นว่า นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนถึง 10 % ของจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อย

นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครนั้น ดำรงชีวิตอยู่ในเมืองหลวงที่เป็นศูนย์กลางความเจริญสูงสุดของประเทศ มีความใกล้ชิดกับสถาบันสำคัญต่าง ๆ เช่น สถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นเยาวชนกลุ่มนี้ยังเป็นผู้ที่กำลังมีความคิดเห็นของตนเอง อยู่ในวัยที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง มีพลังในการแสดงความคิดเห็นและต้องการให้ความคิดเห็นของตนเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างความรู้ ความคิดทัศนคติ และค่านิยมที่ดีงาม ให้กับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในทางที่ถูกต้อง¹ คุณสมบัติที่สำคัญเหล่านี้ นอกจากนิสิตนักศึกษาจะได้รับการปลูกฝังจากสถาบันการศึกษาที่พวกเขาศึกษาอยู่โดยตรงแล้วยังมีสถาบันอื่น ๆ ในสังคมที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชน ซึ่งนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีโอกาสดูรับได้อย่างกว้างขวาง จำนวนโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานครได้เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ สถานีวิทยุมีจำนวนนับไม่ถ้วน สื่อทั้งสองประเภทนี้ นอกจากจะมีบทบาทในด้านรายการบันเทิงประเภทต่าง ๆ แล้ว ยังมีบทบาทในการเสนอข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ เครื่องแบบแบบ Sound - About ก็เป็นที่นิยม ซึ่งเป็นการสนองความเพลิดเพลิน ฝึกผ่านดนตรีอย่างไม่เคยมีมาก่อน เทปมากมายหลายชนิดวางขายอยู่เกลื่อน ทั้งเพลงสากล ไทยสากล และ

¹ บำรุง สุพรรณิ, บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่

พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย. (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2525),

ลูกทุ่ง คนตรีที่ตนชอบทำให้มีนิสัยการอ่านสื่อมากขึ้น นอกจากนั้นสื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่น่าจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนเป็นอย่างดี เนื่องจากมีทักษะในการใช้สื่อประเภทนี้ได้ดีแล้ว

เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่สามารถให้รายละเอียดได้มากกว่าสื่อมวลชนอื่น ๆ และสามารถติดตามข่าวได้เสมอ และ หนังสือพิมพ์มีคุณสมบัติที่สามารถโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้อ่านมีความคิดคล้อยตามไปได้ เด็กและ เยาวชนในปัจจุบันได้เห็นถึงความสำคัญของหนังสือพิมพ์ และให้ความสนใจเป็นอย่างมาก จากการวิจัยของ สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์² เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานครพบว่า เด็กและ เยาวชนถึง 99.3 % นิยมอ่านหนังสือพิมพ์อย่างมาก สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กและ เยาวชนก็คือ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ และปัญหาที่น่าห่วงใยมากที่สุดเด็กรู้จักคือ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์บางฉบับมุ่งเสนอข่าวอาชญากรรม ข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศและใช้ถ้อยคำที่มีความรุนแรงน่าหวาดเสียวและไม่เหมาะสมเมื่อสิ่งเหล่านี้แพร่หลายออกไป ก็อาจมีผลกระทบต่อเด็ก และมีการเลียนแบบอย่างขึ้น

• วิดีโอเทปก็เป็นสื่อมวลชนชนิดใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในสังคมในฐานะของเครื่องใช้ในบ้านหรือสื่อบันเทิงอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาที่สูงขึ้นไปจากโทรทัศน์สีอีกชั้นหนึ่ง บทบาทของสื่อชนิดนี้มีแนวโน้มว่าจะขยายวงกว้างขวางขึ้นเรื่อย ๆ เป็นที่เข้าใจกันว่าสื่อวิดีโอเทปอาจเข้ามาได้รับความนิยมนานที่โทรทัศน์และภาพยนตร์ เนื่องจากวิดีโอเทปเป็นการผสมผสานกันระหว่างโทรทัศน์กับภาพยนตร์เข้าด้วยกัน โดยนำจุดเด่นของโทรทัศน์ในฐานะที่เป็นสื่อส่วนตัว กับจุดเด่นของภาพยนตร์ตรงที่สามารถเลือกชมรายการ³

สำหรับอิทธิพลของวิดีโอเทปที่มีต่อเยาวชนนั้น กำลังเป็นที่สนใจของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในวงการต่าง ๆ รวมทั้งบุคคลในวงการสื่อมวลชน เนื่องจากได้เล็งเห็นถึงสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยจาก

¹ สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์, เรื่องเดิม, หน้า 18.

² สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์, เรื่องเดิม, หน้า 43

³ นิตยสารคนโฆษณ ฉบับที่ 11, พ.ศ. 2527, หน้า 13.

วิดีโอเทป เช่น ภาพยนตร์ที่มีความรุนแรง และ ภาพยนตร์ประเภทต้องห้ามหรือภาพยนตร์ลามกอนาจาร ซึ่งสิ่งเข้ามาในประเทศโดยไม่มี การควบคุมอย่างทั่วถึง เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มียกกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง เข้ามาควบคุมการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับ วิดีโอเทปที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่มีระเบียบแบบแผน จึงส่งผลกระทบต่อผู้รับโดยตรง เช่น ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีศีลธรรมจรรยา รวมทั้งยังทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทางเพศ และปลุกฝังอุปนิสัยก้าวร้าวรุนแรงนอกจากนั้นแล้วการ เฝ้าดูวิดีโอเทปที่เป็นชุดติดต่อกันยังทำให้เสียเวลา และ เสียสุขภาพสำหรับเยาวชนแล้วย่อมมีผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียนด้วย

นอกจากความพร้อมด้านทักษะในการเปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แล้ว การใช้เวลาว่างของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ยังมีความแตกต่างจากเยาวชนที่ศึกษาในระดับอื่น ๆ เพราะระบบการเรียนของมหาวิทยาลัยไม่มีการบังคับให้ต้องใช้เวลาทั้งวัน เพื่อหนึ่งเรียนในชั้นเรียน นิสิต นักศึกษา มีความเป็นอิสระในการใช้เวลาเป็นอย่างมาก จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาการใช้เวลาในการเปิดรับต่อสื่อมวลชนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย

ในการประชุมเรื่อง บทบาทของการสื่อมวลชนเพื่อเด็กและ เยาวชนซึ่งจัดขึ้น เมื่อเดือนเมษายน 2524 ณ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น บุคคลากรในวงการสื่อมวลชนในกรุงเทพมหานครหลายท่านได้แสดงความคิดเห็น และตั้งข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนต่อเยาวชน เช่น ในกรุงเทพฯ มีสถานีวิทยุและโทรทัศน์มากมายเกิดการแข่งขันทันในการเสนอรายการต่อผู้ฟังรายการ ซึ่งทำขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อเด็ก และเยาวชนอาจถูกรายการอื่นซึ่งมีอำนาจ การเร้าใจสูงกว่าดึงดูดผู้ชมผู้ฟังคือเด็กและ เยาวชนไปได้ทำให้เกิดการสูญเปล่า

ในการประชุมครั้ง เดียวกันนี้มีตัวแทนเยาวชนจากกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เข้าร่วมประชุม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ยกมาเป็นหัวข้อการประชุมหลายประการ เช่น เนื้อหาของสื่อมวลชนที่เพิ่มประสพการณ์ ความรอบรู้ จินตนาการสร้างสรรค์ของเยาวชนน่าจะ ได้มีให้มากขึ้น รายการทั้งวิชาการที่เป็นประโยชน์ เช่น วิเคราะห์ข่าวทั้งในและต่างประเทศ ควรจะมีให้มากขึ้น แทนที่จะมีเดือนละหนึ่งครั้ง ส่วนรายการบันเทิง อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหารย์ เยาวชนส่วนมาก เห็นว่าเป็นการปลุกฝังความเชื่อและค่านิยมที่ผิด ๆ ฝ่ายเหยบายน่าจะ เปลี่ยนเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์สร้างสรรค์มากกว่า เช่น การปลุกฝังรสนิยม และ ค่านิยมที่ต้งาม เกี่ยวกับความเป็นไทย

ความเสียสละ และความภักดีต่อชาติ เยาวชนในฐานะผู้รับฟังโทรทัศน์และวิทยุ มีความรู้สึกว่าการโฆษณาทางสื่อประเภทนี้ออกจะมากมายและ โลดโผนเกินขนาด บางครั้งมีภาพและถ้อยคำที่ไม่น่าเอียงไปทางขั้วต่อศีลธรรมอันดีงาม สำหรับรายการวิทยุนั้นก็เต็มไปด้วยนิยายเพื่อมันที่จำเจซ้ำซาก ซึ่งมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้ฟังที่เป็นเยาวชนมาก ควรปรับปรุงเพิ่มรายการที่เป็นสาระให้มากขึ้น ควรมีรายการที่ส่งเสริมการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ รายการชิงทุนการศึกษาการตอบ - ถาม ปัญหาความรู้ต่าง ๆ นอกจากนั้นเยาวชนเรียกร้องให้การเสนอข่าวทางวิทยุเป็นการเสนอข้อเท็จจริงที่ไม่คลาดเคลื่อน และควรให้ความเข้าใจประกอบข่าวให้พอสมควรโดยเฉพาะ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์สำคัญ นอกจากนี้ เยาวชนในกรุงเทพมหานครก็แสดงความเอือมระอาต่อรายการบันเทิงที่ไร้สาระ เช่น ภาพยนตร์ไทยประเภทน้ำเน่า ภาพยนตร์จีนและญี่ปุ่นที่แสดงการต่อสู้กันอย่างเหี้ยมโหด และไร้ศิลปะหรือวิถีดำเนินชีวิตที่น่ายึดถือเป็นแบบอย่าง รายการที่ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้จัดเป็นรายการที่เยาวชนชื่นชอบ¹

ในการอภิปราย เรื่อง "เหยื่อ : วิดีโอเทป บี - โหด : อุตสาหกรรม ?"² ซึ่งคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก จัดขึ้นเมื่อ เดือนธันวาคม 2530 นั้น คณะผู้อภิปรายซึ่งประกอบด้วยอาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ นักจิตวิทยา นักกฎหมาย และวัยรุ่น ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงอิทธิพลของวิดีโอเทปและโหดที่ทำให้เยาวชนเลียนแบบจนกลายเป็นผู้ก่ออาชญากรรมว่า สาเหตุมาจากหลาย ๆ ด้าน เช่น ผู้ที่อยู่ในวัยรุ่นมักจะต้องการเลียนแบบ ต้องการทดลองสิ่งทีตนเห็นว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบอย่างจากสื่อมวลชนประเภทวิดีโอ ซึ่งเป็นสื่อที่ลึกลับน่าภาพยนตร์ต้องห้ามมาดูได้โดยไม่มีผู้เฝ้าดูเห็น รวมทั้งการขาดการควบคุมเอาใจใส่จากพ่อแม่ผู้ปกครอง ความบกร่องานเรื่องกฎหมาย และบทลงโทษ

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์, บันทึกการประชุมเรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนเพื่อเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ 2524, อัดสำเนา), หน้า 2 - 8.

²จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์, อภิปราย, "เหยื่อ : วิดีโอเทป - โหด : อุตสาหกรรม ?" 22 ธันวาคม 2530.

ผู้ฝ่าฝืนที่นำวีดีโอประเภทต้องห้ามเข้ามาในประเทศไทย และการขาดความรับผิดชอบของคุณย์ และร้านจำหน่ายวีดีโอ

จะเห็นได้ว่า บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อเยาวชนนั้นเป็นที่สนใจของบุคคลในวงการต่าง ๆ รวมทั้งตัวเยาวชนในฐานะเป็นผู้เปิดรับต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อมวลชนในกรุงเทพมหานครซึ่งมีให้เลือกเปิดรับอย่างมากมาย ทั้งประเภทของสื่อและชนิดของเนื้อหา รวมทั้งโอกาสที่จะเปิดรับต่อสื่อเหล่านั้น

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึง เห็นว่าน่าจะได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของ เยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชนที่เป็นกลุ่ม นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นอย่างไรในเรื่องที่เกี่ยวกับความบ่อยครั้งระยะเวลาสถานที่และพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชน นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าจะทำการศึกษาอีก เช่น นิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครที่มีชั้นปีที่เรียนต่างกัน และสาขาวิชาต่างกันรวมทั้งความแตกต่าง เรื่องเพศและกลุ่มเพื่อน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนต่างกันหรือไม่อย่างไร ฐานะทางด้านเศรษฐกิจที่ต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมการเปิดรับต่อสื่อมวลชนต่างกันเพียงใด ซึ่งยังไม่มียุติทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้โดยตรงมาก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ใน กรุงเทพมหานคร ในส่วนที่เกี่ยวกับ เวลา สถานที่ ความบ่อยครั้ง ระยะเวลาของการเปิดรับต่อ สื่อมวลชนและพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชน
2. เพื่อทราบความสนใจและความชื่นชอบต่อเนื้อหาของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ซึ่ง จำแนกตามเพศ และสาขาวิชาที่เรียนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทราบการใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนประเภท ต่าง ๆ จำแนกตาม เพศ และสาขาวิชาที่เรียนของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

ปัญหาวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร ในส่วนที่เกี่ยวกับเวลาสถานที่ ความบ่อยครั้ง และระยะเวลาของการเปิดรับ สื่อมวลชน
2. นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครซึ่งเรียนในสาขาวิชาต่างกัน และ เพศต่างกัน มีความสนใจและมีความชื่นชอบเนื้อหา ของสื่อมวลชน ต่างกันอย่างไร
3. มีความแตกต่างกันหรือไม่ ในเรื่องการใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจ จากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเรียนในสาขา วิชาต่างกันและ เพศต่างกัน

ลุ่มคู่ฐานของการวิจัย

1. นิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อมวลชนในส่วนที่เกี่ยวกับความบ่อยครั้ง เวลา สถานที่ และระยะเวลาแตกต่างกัน
2. นิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเรียนสาขาต่างกัน และเพศต่างกัน มีความสนใจ และความชื่นชอบนี้ เนื้อหาของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน
3. นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเรียนในสาขาวิชาต่างกัน และเพศต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เฉพาะที่เป็น นิสิตนักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยที่จำกัดจำนวนรับนักศึกษา และ เลือกทำการศึกษาเฉพาะ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาลเท่านั้น ไม่รวมถึงนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ไม่จำกัดจำนวนรับนักศึกษาเนื่องจาก มีปัญหาในเรื่องการควบคุมตัวแปร

นอกจากนั้น การศึกษาคั้งนี้ยังจำกัดประเภทของสื่อมวลชน คือ เลือกศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับของสื่อมวลชนดังต่อไปนี้ คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน ภาพยนตร์ และ วิดีโอเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้ข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวกับ พฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อมวลชน ของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ ของนิสิตนักศึกษาทั้ง ประเทศและเป็นประชากร ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ ของประชากร ในกรุงเทพมหานคร
2. ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการเรียนการสอนของ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการเปิดสอนในสาขาวิชาการศึกษาสื่อมวลชน
3. เป็นประโยชน์ต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการต่อ สื่อมวลชนของประชากรที่เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย
4. เป็นประโยชน์สำหรับผู้จะทำการศึกษาวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เรื่องที่ เกี่ยวข้องต่อไป

คำจำกัดความ

สื่อมวลชน

หมายถึง การสื่อสารที่ผ่านสื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวันและภาพยนตร์ ซึ่งสื่อเหล่านี้สามารถไปถึงผู้รับเป็นจำนวนมาก ใน เวลาเดียวกัน

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน

หมายถึง การที่บุคคลเปิดวิทยุเพื่อรับฟัง การชม โทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน และการชม ภาพยนตร์ และวีดีโอ

ผู้รับสาร

หมายถึง บุคคลผู้เปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ
ซึ่งในบางครั้งอาจเปิดรับสื่อมวลชนแต่เพียงชนิดเดียว
บางครั้งหลายชนิด ตัวอย่าง เช่น ผู้ฟังวิทยุเป็นผู้
รับสารของสื่อวิทยุในขณะ เดียวกัน ผู้ฟังวิทยุอาจเป็น
ผู้ชมโทรทัศน์อีกด้านหนึ่งก็ได้

นิสิต นักศึกษา

หมายถึง นิสิตนักศึกษาผู้ที่กำลังศึกษาในระดับ
ปริญญาตรีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ของ
มหาวิทยาลัยของรัฐบาลที่อยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัย

หมายถึง มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร
ที่เป็นมหาวิทยาลัยซึ่งจำกัดจำนวนนักศึกษา และ
เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐบาล

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย